

AMKON

2026

Výzkumná zpráva Kongresu

Transparentní ochrana
ohrožených druhů

Jakub Valuch

Úvod

Návrh Endangered Species Transparency and Reasonableness Act předkládá úpravu způsobu, jakým federální vláda zveřejňuje vědecká data sloužící jako základ pro určení stupně ohrožený druhu (nižší stupeň je ohrožený druh, vyšší pak kriticky ohrožený druh) a jak informuje o těchto změnách podle Endangered Species Act z roku 1973.¹

Tento zákon byl představen v červenci 2025 republikány a k 1. březnu 2026 byl představen k projednání Sněmovně reprezentantů.

1 | Návrh zákona a jeho kontext

Návrh Endangered Species Transparency and Reasonableness Act

Endangered Species Act (ESA)² z roku 1973 je zákon, který definuje dva stupně ohrožení druhů: "ohrožený druh" (endangered species) je ten, kterému aktuálně hrozí vyhynutí na podstatné části nebo celém území, kde se vyskytuje, a "zranitelný druh" (threatened species) je ten, u kterého pravděpodobně bude hrozit vyhynutí v blízké budoucnosti.

O udělení statutu a zapsání na seznam ohrožených druhů rozhodují dvě federální agentury: U.S. Fish and Wildlife Service (FWS) a National Marine Fisheries Service (NMFS). Zákon jim přitom ukládá povinnost pracovat s "**nejlepšími dostupnými vědeckými a obchodními údaji**" a při rozhodování nemají hrát roli ekonomické dopady. Ty se zohledňují až při vymezení chráněného území.³ "Nejlepší dostupné vědecké a ekonomické údaje" jsou pak založeny na vědeckém konsensu.

Návrh zákona konkrétně navrhuje tyto změny v systému zavedený ESA:

- **Rozšíření definice „nejlepších dostupných vědeckých dat“:** Návrh zákona stanovuje, že veškerá data předložená vládami států jsou považována za nejlepší dostupná vědecká data bez jakékoli další odborné diskuse.
- **Sdílení dat o ohrožených druzích s administrativami:** Agentury FWS a NMFS budou podle návrhu zákona povinny před rozhodnutím o udělení

1 H.R. 180 – Endangered Species Transparency and Reasonableness Act of 2025. Online. Congress.gov. 3. 1. 2025. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/180>. [citováno 2026-04-04].

2 S. 1983 – Endangered Species Act of 1973. Online. Dostupné z: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-87/pdf/STATUTE-87-Pg884.pdf> [citováno 2026-04-04].

3 SHEIKH, Pervaze A., WARD, Erin H. The Endangered Species Act: Overview and Implementation. Congress.gov. 2021. Dostupné z: <https://www.congress.gov/crs-product/R46677> [citováno 2026-04-04].

statutu ohrožení druhu sdílet veškerá relevantní data s administrativami daných států USA.

- **Zveřejňování dat online:** FWS a NMFS by podle návrhu musely veřejně online zpřístupnit veškerá vědecká a obchodní data, ze kterých vychází navrhované i finální rozhodnutí o zařazení druhu na seznam ohrožených druhů.⁴

Určení vědeckého konsensu a „nejlepších dostupných vědeckých dat“

Přestože ESA z roku 1973 ukládá agenturám FWS a NMFS vycházet z „nejlepších dostupných vědeckých a obchodních dat“, zákon tento pojem nikde blíže nedefinuje. Proto v praxi agentury nejprve zpracují dokument shrnující veškeré dostupné poznatky o biologii, ekologii, početnosti, trendech populace daného druhu, atd. Tento dokument následně prochází nezávislým vědeckým recenzním řízením. V jeho průběhu agentury konzultují jeho obsah s nejméně třemi na sobě nezávislými odborníky pro každý navrhovaný listing. Výsledky posouzení i komentáře recenzentů jsou, v souladu se současnou praxí, veřejně dostupné.⁵ Tento výsledný dokument pak slouží jako podklad pro určení stupně ohrožení druhu.

Na mezinárodní úrovni slouží jako hlavní vědecký referenční rámec Červený seznam ohrožených druhů Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN Red List of Threatened Species), jenž kategorie ohrožení dělí na: zranitelný, ohrožený a kriticky ohrožený. Ty přiděluje druhům na základě kritérií jako rychlost populačního poklesu, velikost oblasti rozšíření a velikost populace.⁶

Ačkoli není seznam IUCN pro rozhodování FWS a NMFS v rámci ESA právně závazný, fakticky představuje nejrozsáhlejší soubor systematicky sbíraných dat a vědci z něj při recenzním řízení často čerpají.⁷

4 H.R. 180 – Endangered Species Transparency and Reasonableness Act of 2025: From section 2 to 5. Online. Congress.gov. 3. 1. 2025. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/119th-congress/hous-bill/180>. [citováno 2026-04-04].

5 Listing Species Under the Endangered Species Act. Online. NOAA Fisheries. Dostupné z: <https://www.fisheries.noaa.gov/national/endangered-species-conservation/listing-species-under-endangered-species-act> [citováno 2026-04-04].

6 IUCN Red List Categories and Criteria. Version 3.1. Online. Gland, Switzerland: IUCN, 2012. Dostupné z: <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/RL-2001-001-2nd.pdf> [citováno 2026-04-04].

7 SINGER, Mikalah. Best Scientific Data Available: Federal Funding Leaves Gaps in Research that Puts Species and Critical Habitat at Risk. Online. Environmental, Natural Resources, & Energy Law, Lewis & Clark. Dostupné z: <https://law.lclark.edu/live/blogs/160-best-scientific-data-available-federal-funding> [citováno 2026-04-04].

2 | Analýza dopadů

Ochrana ohrožených druhů

Povinnost online zveřejňovat podkladová data pro určení ohrožení je opatření, které v principu mohou obě dvě agentury, a také aktivistické skupiny, vědci a jiné angažované skupiny vítat, protože umožňuje agenturám být více transparentní a veřejnosti mít jednoduchý přístup k datům.

Naopak ustanovení, které automaticky považuje data států jako nejlepší vědecká data, dává moc do rukou úřadů, které mohou mít přímý zájem v chráněných pásmech, a nebere ohled na metodologickou kvalitu či faktičnost dat, které státy poskytují. Národní asociace pro ochranu národních parků (NPCA) výslovně uvádí, že „návrh podkopává využívání nejlepší dostupné vědy“ tím, že do rozhodovacího procesu vnáší data, jejichž metodologická kvalita nebyla ověřena.⁸ Zároveň neukládá státům podmínky, jak mají data shromažďovat a jak s nimi nakládat při analýze. Proto, i když je někdy peer review proces při určování těchto dat někdy kritizován⁹, je zásadní jej nerušit.

Alternativní varianty

Nabízí se několik možností, jak zákon změnit tak, aby vyhovoval různým zájmovým skupinám:

- Zapojit do sbírání a analýzy dat soukromé subjekty, které by posuzovaly například ekonomické dopady vytvoření ochranných pásů.
- Navázat na snahy Trumpovy administrativy o úsporu v *One Big Beautiful Bill* snížením rozpočtu federálních agentur FWS (návrh rozpočtu pro fiskální rok 2027 činí zhruba 1.33 mld. dolarů)¹⁰ a NMFS (návrh rozpočtu pro fiskální rok 2026 činí zhruba 5 mld. dolarů).¹¹
- Naopak posílit financování agentur a upevnit jejich nezávislost na jiných subjektech.

8 Position on H.R. 1897, ESA Amendments Act. Online. National Parks Conservation Association. 2025. Dostupné z: <https://www.npca.org/articles/11281-position-on-h-r-1897-esa-amendments-act>. [citováno 2026-04-04].

9 MURPHY, Dennis D., WEILAND, Paul S. *Independent Scientific Review under the Endangered Species Act*. BioScience. 2019, roč. 69, č. 3, s. 198–208. Dostupné z: <https://academic.oup.com/bioscience/article/69/3/198/5308141> [citováno 2026-04-04].

10 U.S. Fish and Wildlife Service: FY2027 Budget Request. Online. Congress.gov. 15. 4. 2025. Dostupné z: <https://www.congress.gov/crs-product/IF13203>. [citováno 2026-28-05].

11 National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) FY2026 Budget Request and Appropriations. Online. Congress.gov. 12. 2. 2026. Dostupné z: <https://www.congress.gov/crs-product/IF13024>. [citováno 2026-28-05].

- Finančně motivovat více vědců, aby se zapojovali do recenzního řízení při určování ohroženosti druhů, a tím upevnit jejich neovlivnitelnost

3 | Postoje aktérů

Republikáni

Republikánská strana v zásadě podporuje reformy ochrany ohrožených druhů, ale v některých aspektech se jednotlivé frakce liší:

- **Klub za svobodu** prosazuje tento návrh zákona, protože považuje federální agentury za přebujelou byrokracii a federální přeregulování, které pouze omezuje možnosti podnikání a svobody jedinců.
- **Konzervativci** se zákonem souhlasí, ale mohou požadovat, aby měli vědci omezenou roli při určování nejlepších dostupných vědeckých dat.
- **Pragmatisté** zákon podporují, ale pokud k tomu budou mít dobrou motivaci, tak můžou ustoupit v prospěch demokratických návrhů.

Demokraté

Větší část demokratické strany nepodporuje návrh zákona, Progresivisté jsou radikálně proti němu, ale Modří psi se mohou na některých aspektech reformy shodnout s republikány:

- **Modří psi** zákon nepodporují, ale jsou ochotni se dohodnout v rámci jednotlivých detailů na kompromisu.
- **Noví demokraté** a **Progresivisté** zákon absolutně odmítají jako útok administrativy na ochranu přírody a manipulaci s faktory určení stupně ohrožení, které mají být založeny na nezávislém vědeckém konsensu odborníků v daných oborech.

Další aktéři

Návrh Endangered Species Transparency and Reasonableness Act silně podporuje Heritage Foundation, která jej vítá jako krok ke zvýšení odpovědnosti federálních agentur a posílení práv vlastníků pozemků a vlivu lokálních samospráv. Zákon dále podporují průmyslníci a podnikatelé, kteří mohou těžit z

nižší ochrany druhů na pozemcích, kde se nacházejí strategické zdroje pro jejich podnikání.¹²

Návrh zákona radikálně odmítají především neziskové aktivistické organizace, které se zastávají ochrany přírody a zabývají se ekologií. Defenders of Wildlife například upozorňuje, že tento zákon je jen jeden z více snah Trumpovy administrativy oslabit nebo zlikvidovat ochranu přírody v USA.¹³

Závěr

Návrh Endangered Species Transparency and Reasonableness Act přináší přelomovou změnu v dosavadní legislativě, především ESA, která umožní federálním státům a lokálním samosprávám ovlivňovat rozhodování o určení ochrany ohrožených druhů, o kterých rozhodují federální agentury FWS a NMFS. Návrh zákona ale přesahuje snahu republikánů o oslabení systémů ochrany přírody. Otevírá debatu o určování důvěryhodných vědeckých dat, ve které se angažují nejen renomovaní vědci, ale také dezinformátoři a další aktéři.

Doporučené zdroje

DAWSON, Cierra. The Endangered Species Act in Less Than 20 Minutes [Spotify]. Speak Enviroment, 2024. Dostupné z: <https://open.spotify.com/episode/6tKHDpq9QIHhcrd5RQG1RB?si=7CrNfXyYQYWD-qBR8SvVXQ>

SHEIKH, Pervaze A., WARD, Erin H. The Endangered Species Act: Overview and Implementation. Congress.gov. 2021. Dostupné z: <https://www.congress.gov/crs-product/R46677> [citováno 2026-04-04].

REUBEN, Rachel, et al. Evaluating agency use of "best available science" under the United States Endangered Species Act. Biological Conservation. 2016. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0006320716300362> [citováno 2026-04-04].

¹² BROWN, Tyler. The Endangered Species Act Has Been 'Warped by Decades of Radical Environmental Litigation'. Online. Outdoor Life. 8. 3. 2025. Dostupné z: <https://www.outdoorlife.com/conservation/endangered-species-act-amendment-bill/>. [citováno 2026-04-04].

¹³ The 119th Congress: Playing Politics with Extinction. Online. Defenders of Wildlife. 2025. Dostupné z: <https://defenders.org/119th-congress-playing-politics-extinction>. [citováno 2026-04-04].